DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS,

De

ASTHMATE CONVULSIVO CUM HYDROPE PECTORIS,

Quam

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. PHILIPPO WILHELMO,

PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRANDENBURGICO, CETERA,

PRÆSIDIO

DN. FRIDERICI HOFFMANNI,

CONSIL. ET ARCHIATRI REGII, MED. ET PHIL. NAT. PROF. PUBL. ORDIN.

PRO

GRADU DOCTORIS

OBTINENDO

Ad d. *Auguſti MDCCVII. horis ante & pomeridianis*

IN AUDITORIO MAJORI
Publicæ Eruditorum diſquiſitioni exponet

JOHANNES GEORGIUS LANCKISCH,
UNRUHSTAD. M. POL.

HALÆ MAGDEB. LITERIS CHR. HENCKELII, ACAD. TYP.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

De

ASTHMATE CONVULSIVO CUM HYDROPE THORACIS.

PROOEMIUM.

REſpirationem æque ac vitam pari pretio æſtimandam eſſe, cum vetus eſt ſententia, tum, quæ ipſa veritate comprobatur. Eſt vita animantium perennis fluidorum in orbem motus, qui ſolidarum partium convenienti tono elatere & pulſu juſtaque viarum amplitudine perficitur. Hoc præſente motu, hoc regente artus, corpus noſtrum, quod per ſe corruptioni maxime eſt obnoxium, ſalvum ac integrum perſiſtit, inutilia ab utilibus ſeparantur, & anima ceu cœleſtis vis ordine agens, organiſque corporis adligata ſuis operationibus rite defungitur. Jam unde

de ſolidorum pulſus, unde eorumdem ſyſtole & tonus, quo ceu radice ſanguinis circuitus innititur, ſuam trahat originem, operæ pretium fuerit disquirere. Nos rejectis aliorum ſomniis, & terminis nihil ſignificantibus, quibus nonnulli ſibi blandiuntur, nominibus quam rebus magis ſtudentes, plane ſimpliciterque adfirmamus, illud elementum, quo fluidæ partes inter ſe agitantur miſcenturque, & quo ſolidæ ſuſtinentur, eſſe fluidum univerſale, ſeu καθολικὸν, aëreo æthereum mobiliſſimum. Hoc per ſe & natura ſua celerrimæ agilitatis eſt, & animæ quoq; imperio in nonnullis organis, unde animalium actionum fluit adpellatio, obtemperat. Satis nempe conſtat, nullius animantis vitam, niſi aër interiora ſubeat, ſubſiſtere. Hoc ſubtracto omnis ſtatim motus ſenſuumque vigor, velut lucerna oleo defecta extinguitur, eodemque reſtituto, animantia jam morti proxima vitam ſpiritumque recipiunt. Inde HIPPOCRATES cum videret, quanta aëris ad vitam neceſſitas utilitasque eſſet, non dubitavit illum vitæ ſanitatis morborumque dominum ac autorem pronunciare, uti in *lib. de flatibus* ſcriptum reliquit. Aer enim ſerenus ſubtilis purus & temperatus egregie adjuvat corporis & animæ operationes. Ubi contra à temperie deflectit, ubi gravis

red-

redditur, ad varios morbos diſponit, epidemicis paſſionibus, & quæ ex mutatione anni temporum & tempeſtatum proveniunt, id ipſum luculenter adprobantibus. Igitur ſapientiſſima natura omnibus animantibus aëris receptaculum non conceſſit ſolum, ſed illud ipſum cordi etiam ceu principi muſculo, & primo moventi firmisſime adligavit. Ita enim perpetua communicatione mobiliſſimi iſtius fluidi elaſtici cum ſanguine ſuccisque corporis noſtri facta, illis debita fluiditas & mixtio ſervatur, & ſolidis quoque, fibris nempe muſculoſis robur ac vis motrix infunditur. Ex quo manifeſtum eſſe poteſt, quantum commodum vitæ ſanitatique præſtet aër, & quæ inde fluit, reſpiratio, quippe hac novus ſubinde elater ſuccis vitalibus inſpiratur. Itaque cum tanta utilitas ex reſpiratione ad vitam redundet, non difficile eſt exiſtimare, quam moleſta quam atrocia ſint mala, quæ ſpirandi facultatem, qua ceu fultura vita ſuſtinetur, impediunt & interturbant. Ex hiſce eminet adfectus ille, qui aſthmatis nomine mortales vexat, cui, ſi inveteraverit, ſi non evincitur remediis, facile thoracis hydrops jungitur cum funeſto plerumque eventu. Qui morbus cum non rarus ſit, ſed frequenter in praxi occurrat, mirari omnino convenit, cur practi-

corum libri magna ex parte de hoc ſileant. Plures certe hoc extinguuntur & plures inde vidimus extinctos. Conſtituimus igitur in hoc qualicunque ſtudiorum ſpecimine hujus periculoſi morbi indolem & cauſas explicare. Cui labori ut ſupremum Numen gratiam adſpiret ſuam, toto pectore illius bonitatem imploramus.

§. I.

IN conſpectum igitur daturi aſthma convulſivum, ſupervacuum fore putamus, explicando nomini diutius immorari. Aſthma, quod Latinis ſuſpirium eſt, imminutam vocamus reſpirationem, ſive deficientem aeris in organa pneumonica influxum ac reciprocationem propter viarum maxime anguſtias. Cum vero variæ cauſæ ſint, quæ ſpirandi difficultatem excitant, nos omiſſis ceteris, convulſivum aſthma hic exponemus, & quidem illud, cui thoracis hydrops plerumque adſociatur. Juvat vero prius, quam ad alia tranſeamus, ſymtomata mali recenſere, ut ex iſtis ipſius paſſionis magnitudo cognoſcatur

§. II. Sunt igitur hæ fere notæ accedentis mali: Corpus fit grave, extrema frigent, urinæ ſunt albæ & copioſæ, alvus dura & tenſa, fit circa præcordia conſtrictio & anxietas, cordis tremor atque palpitatio, ſumma ſpirandi anguſtia & inquietudo. Porro pectus ſtridet, venæ inæqualiter moventur, inteſtinorum ad ſuperiora fit conductio, ſpiritum erecto cervice & collo extenſo ægri trahunt, difficilis jacendi poteſtas ſchemate ſupino, ora liveſcunt, excluditur per nares mucus, cubare expetunt thorace atq; pectore ſublevato, locoq; lucido & calido,

vox

vox debilis eſt, ſudor circa frontem frigidus, facies pallida & fuſca, & continuus metus præfocationis. Accedit ſæpe ex nimia anguſtia, qua ægrotus premitur, animi defectio, accedit etiam & ſæpe cum ſiniſtro omine paralytica pedis vel alterius partis reſolutio. Paroxyſmus ſubinde revertitur, maxime poſt primum ſomnum & de nocte, quo tempore malum plerumque ingraveſcit, cum de die & circa meridianum tempus minuatur. Adeſt etiam tuſſis ſicca, ſed nihil redditur, habitus plerumque corporis tumidus, pedes oedematoſi, ſonus obſcurus fluctuantium quaſi aquarum, quando inclinatur corpus, in pectore obſervatur. Si paroxyſmus diutius exercet & ſæpe repetit, mire debilitantur, & ſuffocatione tandem extinguuntur. Cadavera ſi aperiuntur, adparet plerumque ſeri colluvies vel limpidi vel ſanguine tincti intra pectoris cavitatem, ſive in altero ſive in utroque latere. Adſcendit hujus ſeri quantitas ad libras duas, quandoque ad decem, uti obſervationes & hiſtoriæ medicæ paſſim conteſtantur.

§. III. Illud inprimis dignum, quod adnotetur, tali nempe aſthmati convulſivo, præſertim ubi viros invadit, plerumqne jungi hydropem pulmonis cum non obſcuro ſubſecuturæ mortis indicio. Idem hydrops thoracis aliis etiam morbis ſupervenit, ut in iis ſæpe adparet, qui aſcite vel urinæ ſuppreſſione adfliguntur. Ejusmodi hydropis exemplum elegans conſignavit *Verzaſcb. lib. 1. obſ. 2.* & ab urina retenta ſummus Imperator Maximilianus II. teſte Cratone *in epiſtol. ad Scholtz.* feralem pectoris hydropem incidit, eodem interceptus. At nos tacemus de ceteris malis, quæ in hydropem pectoris deſinunt, dicturi potius de hydrope thoracis, qui aſthma convulſivum plerumque comitatur.

§. 4.

§. IV. Quod ut eo magis confirmetur, egregia Baglivi obſervatione noſtram ſententiam ſubfulciemus. Si quis *inquit laudatus Autor in praxi medica p. 70.* veſperi hora ſomni, ſed præcipue poſt tres, aut quatuor horas ſomno impenſas repente expergiſcitur, aſthmate ingenti ſiue ſuffocatione correptus, atque feneſtras aperiat, liberumque aërem deſideret, pro certo habeto, illum hydrope pectoris laborare, multo magis, ſi pedes aut manus tumere cœperint, cum faciei à nativo calore receſſu, & præ ceteris, ſi accedat torpor ſeu incipiens brachii paralyſis. Hujusmodi brachii torporem in aliis quoque pulmonum morbis præſertim peripnevmonia obſervavimus. Hæc non minus vere quam eleganter CL. Baglivus: quo ex loco ſatis comprobatur, aſthmati convulſivo hydropem pectoris, quod adhuc pauci obſervarunt, plerumque accedere. Non ſufficerit tamen unius auctoritas, igitur & alia adferemus exempla, inter quæ facile in primo loco ponenda, quæ eruditiſſimus medicus *Carolus Piſo in libro de morbis a colluvie ſeroſa orbis adnotavit p. 214. & ſeqq.* Generoſus Vir ſenex ſenſim gravi ſpirandi difficultate premi cœpit, præſertim nocte poſt primum ſomnum, dum de ſubito ſuffocatio ſomno interrupto ſenem excitabat, ut invitus e lecto ſurgere & ad feneſtram confugere liberioris aëris captandi cauſa cogeretur. Palpitabant ſcapulæ nullaque ipſi quies, remittebat tamen poſt meridiem anxietas. Per biennium hoc ſuſpirio confectus tandem expiravit. Recluſum corpus oſtendit pulmones & præcordia plurima aqua ſeptis transverſis intercluſa, innatantia. Non minus elegans hiſtoria eſt, quæ ſequitur, ab eodem Autore obſervata. Adoleſcens orthopnoea inveterata jam inde à multis annis laborabat, qui denique morbi violentia jugula-

gulatus fuit. In hujus cadavere præter inflammatorium hepatis tumorem repertus fuit hydrops thoracis, ſed in uno tantum latere. Pulmonum veſicæ, quarum magna multitudo erat, humore lento & pellucido, qui albuminis ovi indolem referebat, impletæ erant. Similes obſervationes Vir rei medicæ peritiſſimus *Scultetus in append. obſerv. 31. p. 252.* collegit, quarum ſummam hic commemorabimus. Adoleſcens per plures annos aſthmaticus acuto lateris dolore adfectus fuit, dolorem comitante febre & tuſſi, quibus malis æger evictus occubuit. Diſſectum pectus ingentem aquæ copiam continebat, manifeſto documento, hydropem pectoris mortis cauſam extitiſſe. Circa idem tempus, *pergit noſter Autor*, ſimilis incidit caſus in lapicida. Laborabat hic ſpirandi difficultate, & per plures annos laborabat. Ubi tandem ex malo deceſſit, uti plerumque accidit, pectoris hydrope afflictum fuiſſe, intellectum eſt ex corporis apertione. Quæ exempla, addit laudatus Vir, ſatis ſuperque docent, in iis, qui diuturno cum aſthmate conflictantur, ſæpius forſan, ut nos judicamus, thoracis ſubeſſe hydropem.

§. V. Quem tractandum igitur ſumpſimus, affectus, convulſivum nempe aſthma, non tam in materiali pulmonum vitio, ſed potius in genere nervoſo ac membranaceo ejusque motu irregulari & vitioſo radicatur. Inde eſt, quod jam olim *Cæl. Aurelianus*, methodicorum quorum fragmenta adhuc ſuperſunt, facile princeps, ſolemni ſectæ, quam profitetur, more, noſtrum malum *paſſionem ſtricturæ* adpellet. Reliqui veteres, à quibus rationalis medicina parum excufta fuit, flatus atq; pravum pulmonis motum incuſarunt. *Helmontius* vocat cadu-

 cum

cum pulmonis, *Lindanus* convulſionem diphragmatis, *Williſius* vero optimo jure inter morbos convulſivos numeravit *l. de morbis convulſiv.* Non negamus, alias etiam dari difficilis reſpirationis cauſas. Ita ex infarctu pulmonum à deſidente ibi ſanguine, item ab obſtructione veſicularum, noſtrum provenire malum, certis conſtat experimentis. Ubi enim ſerum viſcidum tartareum veſiculas obſidet, vel ſcirrhi tubercula & empyemata easdem comprimunt, aër pulmones non elevare poteſt, & reſpiratio exinde imminuitur. Quod aliter evenit in noſtra paſſione, cujus cauſa adeo in materia non quærenda eſt, ut & pulmones ſæpe quoad ſubſtantiam labe careant omni. Cujus quidem rei elegantem adfert *CL. Williſius* hiſtoriam ab alio celebri medico ipſi communicatam. Narrat enim, illum aliquando aperuiſſe inſignis viri cadaver, qui cum ſingulis XIV. diebus aſthmate adfligeretur, in ipſo tandem paroxysmo obierit. In hoc cum omnia viſcera, tum pulmones ſalvos ac integros fuiſſe repertos, nec quidquam excrementi in bronchiis, vel ſtagnantis intra venas ſanguinis adparuiſſe. Quod idem propria obſervatione communit, dum puerum aſthmaticum ſe diſſecuiſſe adfirmat, in cujus pulmonibus nihil vitii omnino fuerit deprehenſum.

§. VI. Eſt igitur ſpasmus maxime noſtri adfectus cauſa, & hunc ægros inprimis exercere, ſymtomatum ratio declarat, quæ & exinde unice ſunt explicanda. Unde enim illi anxietatum cruciatus, unde præcordiorum tenſio, pectoris anguſtia cum imminente ſuffocatione? unde alvi durities, inteſtinorum ad ſuperiora conductio, pulſus inæqualitas extremorumque frigus?

unde denique albæ & copioſæ urinæ, niſi ex ſpasmo nervorumque & membranarum diſtentione? Nempe uti ceteræ corporis partes ſpasmodicis adfectionibus patent, ita & pulmones hiſce malis maxime expoſiti ſunt. Quod ne dubium eſſe poſſit, ex ſtructura pulmonum, quam jam recenſebimus, confirmabitur. Sunt pulmones compoſiti ex multis vaſis ſanguineis, quæ in ramificationes innumeras diffunduntur, ſunt porro infinitis veſiculis pleni, quæ bronchialibus tubulis aërem excipientibus adhærent. Trachea vero, uti *Williſius in pharmac. rational. p. II. ſect. I. c. I.* notat, interius tunica multiplici nerveo carnea veſtitur, quæ ex fibris longitudinalibus & circularibus contexitur. Adſunt ſimul tunica glanduloſa & vaſculoſa, eædemque membranæ veſiculas quoque aëreas conſtituunt. Exterior porro membrana, quæ veſiculas cingit, fibris & nervis idemtidem interſtinguitur. *Malpighius ingenioſiſſimus temporis ſui medicus* ita ſcribit: In ranis & lacertis exterius reticularis plexus occurrit ex carneis fibris conſtans, ita ut mirus muſculus ſingulas pulmonum cellulas conſtringat. vid. *Schvvammerdamm. de reſpiratione.*

§. VII. Præterea in pulmones nervi eximii penetrant, qui à pari vago ſeu octavo & nervis intercoſtalibus orti in hoc viſcus diſperguntur. Horum alii quomodo in pulmones deſinant, alii vero per veſiculas mirifice repant, alii conſtringant easdem, adcuratius tradit *Vieuſſen in nevrologia lib. 3. c. 4. p. 183.* Et quoniam ramulus â nervo intercoſtali per carneam etiam dia phragmatis partem ſive muſculum ejus poſteriorem circulumque nerveum fertur, hinc manifeſto ratio conſtat, cur in aliis ſæpe morbis ſpasmodicis diaphragma

& aſpera arteria in conſenſum pertrahantur. Uti videmus in hyſtericis hypochondriacis & ubi plexus meſenterii adficiuntur.

§. VIII. Cum pnevmonica itaque organa ex tot nervis & membranis conſtructa ſint, quæ cum aliis iisque remotis partibus mirifice conſpirant, minus mirabile, ſpasmodicis conſtrictionibus & convulſivis motibus opportunum inprimis eſſe ampliſſimum pulmonum viſcus. Et hac conſtrictione fit, ut tubuli bronchiales cum veſiculis comprimantur atque coarctentur, unde liberior aëris ingreſſus impeditur. Accedit, quod compreſſionis hujus violentia ſanguinea vaſcula, quibus pulmo repletus eſt, premantur, ſanguinisque curſus ſalutaris intercludatur. Unde intra pulmones regurgitans, ibi deſidet, maximasque anguſtias anxietates, inquietudinem, & niſum reſpirationis intenſioris cum præſenti ſuffocationis metu producit. Quæ mala ubi quis adcuratius intuetur, deprehendet omnino, eſſentialia & pathognomica ſymtomata eſſe hujus adfectus, quem hic exhibemus.

§. IX. Eſt vero aſthmatis ejusmodi convulſivi, & qui hoc ſequitur, hydropis in thorace cauſa plerumque humor intra corpus noſtrum conceptus virulenta qualitate prægnans. Hujus commatis ſunt excrementitiæ acres & cauſticæ ſordes, quas natura provida certis in morbis ad habitum corporis propellit, & ſalutari motu eliminat. Hæ ſi ſubſiſtunt in cutis glandulis, nec foras ſecedunt, mora deteriores redditæ relegunt veſtigia, & cum lympha ad ſanguinem rurſus redeuntes veneni naturam atque noxas æmulantur. Tenuiſſima enim cauſticaque, qua pollent, natura penetrant in fibril-

brillas nerveo-membranaceas, quas ubi inſederint, ſævis moleſtisque ſpasmis & contractionibus totum corpus concutiunt, ſanguinis inæqualem circulum & anomalos fluidi nervei motus efficientes. Ita experientia docemur, à ſcabie retro pulſa, à podagra vel arthritide interiora repetente, à tinea capitis male curata, ab obductis intempeſtive malignis ulceribus cum cetera mala, tum noſtram paſſionem exoriri.

§. X. Non alienum erit, hoc aliquot exemplis atque obſervationibus illuſtrare. Sic periit haud ita pridem filiolus Conſiliarii intimi cujusdam, qui ex Saxonia huc conceſſerat. Hic puer per annum fere circa labia ulcere putrido erodente infeſtabatur, quo liberatus tandem per externa à chirurgo, incidit primum aſthma convulſivum, mox ipſam mortem. Idem in arthritide evenit, cujus materia ſi intra corpus remanet, vel intempeſtive repellitur, ſpasmo pectus conſtringit, & convulſivum aſthma funeſtumque pectoris hydropem excitat. In mentem hic veniunt egregia duo exempla, quorum commode Dn. Præſes me admonuit, cui in praxi ſua hæc ipſa occurrerunt. Generoſus vir duobus ab hac urbe milliaribus habitans, cum diu podagræ ac calculi ſævitiam ſuſtinuiſſet, habitu alioqui ſpongioſo lividoque colore, impatiens tandem dolorum, medici ex vicina urbe opem implorat. Ille ad deliniendos podagræ dolores linamento ex ſpiritu vini rectificato, in quo ſolutum erat ſatis opii & camphoræ, manuum atque pedum articulos jubet inungere. Inungit æger totum corpus liberaliter, dolores remittunt, ſed horum loco laſſitudo, virium languor, poſtremo aſthma noſtrum corpus occupat. Accedit pedum tumor, præcordio-

rum anxietas, ſpirandi ſumma difficultas, ut ſtrangulari ſibi æger videretur. In conſilium rogatus D. Præſes, cum non fefelliſſent ipſum cauſæ malorum, prædicit ſtatim, ſummum illi diſcrimen impendere. Neque falſo: Non multo poſt enim, cum nequidquam remedia adhiberentur, expiravit. Simili modo quatuor & quod excurrit abhinc annis periit alius nobilis Vir, in quo non alia mortis cauſa adparebat, quam quod arthritica materia, vel ex defectu virium, vel ex acidorum fructuumque horæorum abuſu, non foras proceſſerat, ſed intra corpus retenta veneno ſuo (venenum enim vere eſt;) vires vitamque ægrotantis exhauſerat. Neque dubium eſt, quin ubi extinctorum corpora aperta fuiſſent, magna ſeri copia in thorace fuiſſet adparitura. Tali in caſu unice providendum ſpectato medico & in hoc ipſius labor & cura ſit, ut materia acris, quæ nervos irritat, ad exteriora propellatur. Memorabilis eſt hiſtoria, quam celebris medicus *Dodonæus* hac de re prodidit: Mercator juvenis tam gravi atque diuturno ſuſpirio vexabatur, ut, licet nullum remedii genus intentatum relinqueret, nihil tamen inde adlevaretur. Idem tamen, invadentibus poſtremo calculi & podagræ doloribus ab orthopnoea liberatus fuit, ita ut cum antea in ſedili cibus ſomnusque ipſi eſſet capiendus, jam decumbendi facultas morbi beneficio ipſi concederetur. Adeo quam fruſtra à remediis ſibi promiſerat medicinam, à morbo impetravit!

§. XI. Non diſſimilis eſt hiſtoria, *quam CL. Etmüllerus in ſuis operibus c.13.p.184. tradidit*, quæ cum paulo longior ſit, in compendium mittere tentabimus: Vietor ſenex diu podagræ tormenta expertus cum aliquando

remi-

remiſiſſent dolores, ſtatim ſentire cœpit reſpirationis difficultatem. Intendebatur malum poſt cœnam & cum cubitum concederet, modo imminente ſomno, modo transmiſſis jam aliquot horis dormiendo, & ex improviſo anxietates præcordiorum indormientem malis ſuis excitabant. Cogitur æger propter imminentis ſtrangulationis metum adſurgere, erecto collo menſæ adſidet & inter præſentis mortis periculum tres & plures horas noctis triſtis ſuſpenſusque exigit, donec rejecto pauxillo viſcidæ materiæ adlevatus lecto ſomnoque jam ſecurior ſe reddebat. Vigente paroxyſmo, theriacæ vel mithridatii tantum, quantum cultelli cuſpis capit, ſumebat, quo mirifice impetus mali infringebatur. Interim pro varietate tempeſtatis nunc gravior nunc levior morbus erat. Tandem cum poſt aliquot ſeptimanas rediret podagra, modo dicti paroxyſmi vale dixerunt. Scabiem ex intempeſtivo externorum uſu ſæpe in adfectum noſtrum tranſire, eleganti obſervatione demonſtrat *Sereniſſimi Electoris Palatini Caſtrenſis medicus Dn. Graffius in diſſertatione, quam filius ejus de hydrope pectoris Marburgi haud ita pridem habuit*: Erat officialis miles præſidii Moguntini, ſtrenuus alioqui potator, qui ab aliquot annis ſcabie humida & fœda totius corporis vexabatur. Hic pertæſus moleſtiſſimi adfectus ſvaſore Chirurgo Caſtrenſi thermas Wisbadenſes adiit, quarum uſu intra quinque dies ſcabies diſcuſſa fuit, ſed ſcabiei loca multæ in collo ſcrofulæ cum ſubito tumore pedum prodierunt. Accedens chirurgus toti collo emplaſtrum de ranis cum mercurio triplici imponit, unde altero die ptyaliſmus imminuitur, quo ceſſante pedes ſubito detumuerunt. Sequenti vero nocte funeſtum hominem

aſth-

aſthma ex improviſo adoritur cum ſumma ſpirandi difficultate. Cui dum chirurgus obviam ire tentat ſanguinem detracturus, inter illius manus æger exanimatur. Aperto cadavere, utrumque thoracis latus novem aquæ libras continebat, pulmonesque innumeris hydatidibus obſeſſi ſeroque limpido turgentes reperiebantur. Quod de ſcabie diximus, tenendum etiam de tinea capitis, quæ ubi imprudenter oleoſis & pinguibus tollitur, in aſthma convulſivum & catarrhum ſuffocativum frequenter commutatur.

§. XII. Ex hiſce quæ adduximus exemplis, facile adparet, cauſam aſthmatis noſtri ſitam eſſe in materia tenuiſſima acri cauſtica nervos præcordiales adrodente. Corroboratur hoc vel exinde, quod in variolis morbillis purpura & eryſipelate propter ſimilem materiæ malignitatem, antequam illa prorumpit, eadem ſymtomata exoriantur. Datur enim cernere ſummas pectoris anxietates, ſuppreſſionem ſpirandique anguſtiam, quæ cuncta tamen mala miteſcunt, ubi ad externum corporis habitum acris materia penetravit. Quod ſi vero vel ex naturæ debilitate vel aliis de cauſis hæc materia ad interiora regreditur, a circumferentia ad centrum pulſa, eadem ſymptomata repetunt, idque cum ea vehementia, ut non raro mortem adferant. Notabile hoc maxime eſt circa morbillos, quorum materia nervis præcordiorum inimica inprimis eſt. Inde facile eſt intelligere, cur ſi minus recte prodeant, infantes graviſſima exinde mala & inter hæc aſthma convulſivum & catharrum ſuffocativum patiantur. De eryſipelate annis abhinc tribus hæc obſervatio Dn. Præſidi contigit: Conſiliarius hujus loci jam provectiore ætate, isque cachecticus

cus ex tumore pedum male habebat. Hic ſubito in eryſipelas incidit, quo, dubium, qua de cauſa evaneſcente, invaſit aſthma periculoſiſſimum cum mira anxietate, pectorisque anguſtia & ſenſuum turbatione, ut non procul jam à morte abeſſe videretur. Dato pulvere diaphoretico nitroſo, ad exteriora eryſipelatis materia ceſſit, nempe ad ingentem ſcirrhoſum fungum, qui jam inde à longo tempore latus inſidebat. Unde expirantibus ceteris malis, melior factus æger priorem valetudinem recuperavit.

§. XIII. At non tantum virulenta materiæ qualitas, quæ nervoſas thoracis partes vellicat, noſtri mali cauſa eſt, ſed ejusdem etiam quantitas, ſeri nempe excrementitii moles, merito inſimulatur. Sæpe quippe accidit, ut, quando tumores pedum ſubito disparent, noſter adfectus inde excitetur. Neque alia hujus rei cauſa ſubeſt, quam quod, ſpasmo pedes urgente, ſerum ad pulmones inclinetur, ibidemque ſubſiſtat. Ejusmodi caſus meminit Dn. Præſes, quem in Conſiliario Berolinenſi obſervavit. Is ſcorbutico adfectu cum tumore pedum torquebatur, qui tumor ſatis grandis alioquin cum ſubito deſeruiſſet pedes, ſentire ſtatim cœpit æger incredibilem anxietatem atque reſpirationis anguſtiam. Eodem tamen, quod mirabile inprimis, redeunte, periculo eximebatur æger. Convenit cum hac hiſtoria memorabilis obſervatio *modo laudati Dni Graffii*, qui ante tres annos ſingularia hæc in militibus deprehendit. Qui cum in caſtris ad Rhenum prope Dachslandiam poſitis, varii generis piſcibus, Rheni exundatione in littus & vicinas foſſas ejectis per totam fere æſtatem veſcerentur, & proximo autumno ſub aere frigido & plu-

via Landaviam expugnarent, febri tertiana & quartana correpti cachexiam tumoremque pedum ſibi contraxerant. Hic tumor cum ſubito dilaberetur, certisſimam plerumque mortem ſignificabat. Plurimi enim vel inter cibum vel in ipſo ſomno ſubfocabantur, adeo, ut ex una legiône quadringenti homines hoc modo interirent. Et quod notandum, omnes, quos laudatus Vir aperuit, quorum tamen quinquaginta, ni fallor, numerat, hydropem pectoris & ſedentem intra venas polypum monſtroſa magnitudine exhibuerunt. Ex qua hiſtoria & illud elucet, quod aſthmatis noſtri cauſa ſæpe etiam ſit polypus, cordis ventriculos & vaſa obſidens, unde mors plerumque ſubſequitur. Ejusmodi exemplum præter adductam obſervationem proponit *Riverius cent. 1. obſ. 82.* Polypoſa enim concretio anguſtiores reddit vias, unde ſanguis difficilius tranſit, præſertim ubi animi vel corporis motu, vel ſpasmis remotarum partium cum majori impetu ad ſuperiora ruit. Quippe interclufo ipſi per polypum itinere, in curſu retardatus ſtagnat, vaſa infarcit, palpitatione cordis, anxietate & ſuffocationis metu id declarantibus. Imo ſi diutius paroxysmus inſtat, frequentiſſime accidit, ut ſerum a ſanguine in copia ſeparatum nunc in pericardium redundet, nunc in thoracis cavitatem effundatur. Ideoque plures, qui ex noſtro adfectu languent, polypum intra vaſa pulmonum, vel in ipſo corde fovent.

§. XIX. Ad malum noſtrum proclives ſunt hypochondriaci, i.e. qui viſcerum, præſertim hepatis & lienis obſtructione laborant. Item, quibus ſanguis per abdomen tardius ac difficilius commovetur, unde ſpasmodicis adfectibus frequenter adfliguntur. Sunt enim ipſi

paro-

paroxyſmi, quos hypochondriaci experiuntur, nil niſi adfectiones præter naturales dolorificæ plexuum nervoſorum in meſenterio, diaphragmate corde ventriculo ceterisque inteſtinis. Itaque in hypochondriacis nervoſæ thoracis pulmonumque partes iſtis motibus facile adſveſcunt, unde poſtea hoc malum excitatur. Accedit ſanguis craſſus ſalſus impurusque, qui per pulmones lente cunctanterq; progreditur, & acredine ſua nervoſas membranas ad ſpasmos ſtimulat.

§. XV. Adfectui noſtro jungitur plerumque cachecticus corporis habitus, ideoque *Hippocrates lib. 2. de morbis p. 84.* eleganti ſtylo hæc conſignavit: Si hydrops in pulmone fuerit, febris & tuſſis tenet, coacervatim æger ſpirat, pedes tument, & ungues contrahuntur omnes. Aliis venter etiam ſcrotumque & facies intumeſcit. Et quidam ab inferiore alvo id eſſe exiſtimant, cum videant ventrem magnum & pedes tumentes. Videmus porro, quod qui cachexia contabeſcunt, plerumque de aſthmate ſimul conquerantur.

§. XVI. Si quid vero aliud, certe frigus noſtrum malum facile producit, quod hoc nervis imprimis inimicum, adeoque aptum ſpasmis producendis. Unde hyeme, & ventis aquilonaribus ingraveſcit, item ubi poſt vehementem corporis calorem ſtatim frigidus potus ingeritur. Et obſervavimus, illos, qui pectus non bene tegunt, præſertim ſi nocturno frigori illud exponunt, ſæpius hoc malum incurriſſe.

§. XVII. Accedimus jam ipſam hydropis generationem, quomodo hæc fiat, paucis explicaturi. De hac vero inſtar omnium optime egit *Hippocrates*, dum *in libro de internis adfectibus* hæc ſcribit: Fit hydrops (pul-

monum) ſi tubercula in pulmone fuerint enata & aqua repleta, inque pectore disrupta. Quod autem hydrops à tuberculis fiat, in quadrupedibus, bove ſve & cane ceterisque adparet, quorum in pulmonibus tubercula exiſtunt. Hæc ubi incideris, ſtatim effluit aqua. Hæc Cous noſter: quibus clariſſime demonſtrat, ex hydatidibus aqua repletis disruptisq; in pulmone vel pleura hydropem pectoris exoriri. Tales hydatides in corde, pulmonibus pleura & diaphragmate reperiri, confirmat *Otto Heurnius obſerv. 18.* Adde *Barthol. cent. II. obſ. 61. Cord. comment. V. ad lib. 1. Hipp. de morbis mulierum, & Acta Haffnienſia volum. III. obſ. 76.* Idem *Carolus Piſo in lib. de morb.* à ſeroſa colluvie ortis commemorat, quo in loco aperte ſcribit, obſervaſſe ipſum veſicas in pulmonibus ſcatentes humore pellucido, & qui albuminis ovi inſtar lenteſcebat. Ex his veſicis, ubi rumpuntur, deſtillat ſenſim aqua, & uti optime *Wepfferus in lib. de apoplexia* ſcribit, principio parum vel nihil moleſta eſt, ubi vero increvit, acriorque facta tuſſim ſiccam atque palpitationem cordis movet, ſpirandique facultatem imminuit. Ubi denique ad majorem molem excrevit aqua, quam ut capi poſſit intra pectoris cavum, ſubito hominem nihil tale timentem ſuffocat, preſſis nempe undiq; pulmonibus. Ut nuper admodum in juvene quodam Philippo Sperlino obſervavi, qui nullo in pulmonibus vitio, ſi compreſſionem excipias, ſubito periit ab aquæ copia, in pectore adcumulata.

§. XVIII. Cum vero hoc ſerum, cujus modo meminimus ſalſum corruptumque plerumque ſit, inde ſi diutius intra viſcera ſtagnat, diaphragma & pulmones exeden-

dendo, incredibiles anxietates primum, mox mortem adfert certiſſimam, Deprehendit hoc ipſum in corpore ſummi Medici, Wepfferi, qui hydrope pectoris obiit, *CL. V. Brunnerus*: vid. *Memoria Wepfferiana ephemerid. N. C. Dec. III. Ann. 3. adnexa.* Cor a diuturno intertrigine laborabat, & arteria pulmonalis & aorta pone valvulas ſemilunares oſſeam ſubſtantiam induerat. Pericardium porro humoris copia diſtentum, & diaphragma à ſtagnantis ſeri acredine exeſum, hydatidibusque adgravatum erat. Jam hepar, lien, meſenterium, renes & infimi ventris glandulæ ſcirrho adfectæ erant, totum denique abdomen hydropico tumore turgeſcebat.

§. XIX. Quod vero ſerum, ubi vaſa exceſſit, pulmones adgrediatur, pulchra *Harderi* obſervatione comprobabimus. *vid. l. 1. obſ. 51. p. 217.* Nuper, inquit, peregre exiſtente Dno. parente meo, cum D. D. Pariz de Papa cadaver muliebre in Xenodochio aperui, in quo inſignem pectoris hydropem deprehendimus. Erant pulmones putredine plane conſumti, ſiniſtrum vero latus tres ſeri putridi menſuras continebat, ita, ut ab aquarum copia diaphragma, ea, qua oeſophagus progreditur parte, inſtar ſacci verſus ſiniſtrum renem protruſum fuerit, ventriculo hepati, quod immenſæ magnitudinis erat, ſuperjacente.

§. XX. Inſtituti ratio jam poſtulat, ut hydatidum originem, qua poteſt fieri brevitate, exponamus. Fiunt nempe ab impedito lymphæ circulo, vaſorumq; quæ hanc vehunt, nimia diſtentione. Quoties enim ob conſtrictas ſpasmo membranas liber ſanguinis tranſitus impeditur, neceſſe eſt, ut ab eodem ſanguine, qui exinde ſtagnat, ſerum ſecedens majori in copia in vaſa lymphati-

 ca

ca delabatur. Inde diſtenduntur hæc vaſa, ſero ſubinde adfluente. Adde quod a craſſo impuroque ſanguine ejus circuitus inhibeatur, unde & cachectici, quorum ſanguis ſordibus abundat, hydrope pectoris adficiuntur. Porro ex anatomia notum eſt, copioſiſſima vaſa lymphatica mirabili plane modo pulmonalem tunicam obſidere. Id quod egregie obſervavit Vir anatomiæ ſcientiſſimus *Nuckius in adenographia curioſa p. 141. 142.* ubi definite ſcribit, tunicam hanc eximiis vaſis lymphaticis abundare, quæ variis compoſitis inſulis anaſtomoſibusque ductum reſpiciunt thoracicum, huncque etiam glandulæ unius atque alterius interventu ingrediuntur, ſolo flatu, per tubulum in tracheam & unum alterumque lobum niſu fortiore immiſſo, nullo negotio detegendæ.

§. XXI. Illud mirabile in primis, quod, cum in hydrope pulmonis aqua ſemper thoracem impleat, nihilo tamen ſecius illa anxietas, & ſtrangulationis metus diverſam ſæpe faciem induat. De die enim, uti diximus, plerumque levior fit, nocte vero, maxime poſt ſomnum ingraveſcit. Cujus rei cauſas licet res ardua ſit adferre, quantum tamen per ingenium licet, easdem inquiremus. Eſt reſpiratio luce major ſemper intentiorque, quam nocturno tempore, ubi valde imminuitur. Ideoque ſanguinis circulus, qui reſpiratione egregie juvatur, die validior eſt, nocte langueſcit, ob reſpirationis debilitatem. Inde enim ſanguini minor virtus atque ſpirituaſcentia, idemque facile circa pulmones detinetur. Ipſa porro aqua, quæ in thorace collecta eſt, commotis fortius pulmonibus, quod unice fit juſto ſanguinis motu, hinc inde impellitur cum aliquo ægroti levamento. Quæ, ubi ille ſanguinis adeoque pulmonis motus labas-

cit,

ſcit, intra pulmones ſubſiſtit, coagulatur, quieſcitque, & acredine ſua membranoſas partes infeſtat.

§. XXII. At cum ſpasmi & convulſiones variis ſe adſocient reſpirationis malis, idq; in diverſis morbis, hinc non inutilem operam nos poſituros arbitramur, noſtrum adfectum ab aliis diſcernendo. Qui enim morborum naturam eorumque cauſas atque effectus bene diſtinguit, is curationem eorumdem facilius feliciusque abſolvere poteſt.

§. XXIII. Oportet igitur aſthma convulſivum diſcernere primum à motu convulſivo pectoris, quo coſtæ thoracisque muſculi è ſede ſua propelluntur. Dilucidius res adparebit ex ſequenti hiſtoria, quam in illuſtri quodam Viro Dn. Præſes obſervavit. Is cum podagram imprudenti emplaſtri uſu ad interiora compuliſſet, periculoſum inde ſibi malum, ventriculi nempe inflammationem arceſſivit. Inflammationi præter cetera mala aderat motus pectoris convulſivus, isque tam vehemens, ut nulla externa vi & robore reprimeretur. Meminit ſimilis adfectus *Hobokenius in Spicileg. ep. p. 250.* ubi diſerte adfirmat, tam violento pectoris ſpasmo ægrotum quendam adfectum fuiſſe, ut adſtantes rei novitate perculſi, neſcio, quid veneficii, ſubeſſe arbitrarentur. Erat ægrotanti inter cetera mens imminuta, quamdiu autem ſupinus jacebat, ſumma convulſionis atrocitate pectus ſurſum diſtorquebatur. Interim ceteris membris quies, & quoties adſurgebat, convulſioni adlevatio conſtabat, continuis tamen vigiliis ægrum debilitantibus.

§. XXIV. Porro autem ab aſthmate hyſterico noſtrum malum diſtingui debet. Illius enim non alia cauſa

ſa eſt, quam flatus in inteſtinorum receſſibus adcumulati, quibus nervoſi plexus trahuntur, vel muſculi diaphragmatis & laryngis ita conſtringuntur, ut palus intra fauces defixus videatur. Simili modo differt ab aſthmate hypochondriaco cum anxietatibus præcordiorum, quæ ventriculo inflato adſcribendæ ſunt, item ubi ejus oſculum laborat, vel ipſum diaphragma irritatur. Hujus hæc plerumque ſigna: Eſt dolor conſtrictivus circa coſtas ſpurias, ut quaſi Zona ægri conſtringantur, unde thoracis fit anguſtia, ſpirandique difficultas. Et hoc aſthma ſtomachale etiam adpellatur.

§. XXV. A catharro ſuffocativo in eo differt noſter adfectus, quod ille ſubito invadat, idque cum magna reſpirationis difficultate, cum ſuffocationis metu, item ſtertore, nec non vultus rubore. Eſt etiam non minus diſcrimen inter noſtrum malum, & illud aſthma, quod ſiccum nominatur. In quo cum ſummi pectoris dolores ſunt, tum pulmones ſuccedente tempore plane exareſcunt. Nempe cauſa externa plerumque eſt, quæ hoc malum excitat, uti fumus ſaturni, calcis vivæ, mercurii & carbonum foſſilium. Tali morbo jactantur maxime, qui in metallis laborant, uti frequenter in ſylvæ Hercyniæ accolis Dn. Præſes obſervavit *vid. ejus diſſert. de metallurg. morbif.*

§. XXVI. Diſcernendum denique eſt aſthma noſtrum à periodico, quod certis menſibus, diebus imo horis ſæpius recurrit. Atque hoc quidem plerumque accidit, ubi menſtrua vel hæmorrhoides, alioquin ſalutares, retinentur. Si vero hoc aſthma nocturno tempore ingruit, ſcire licet, ex vitio primarum viarum provenire, & ſtomachale eſſe, vel hypochondriacum. Dum

enim

enim ex viſceribus corrupti bilioſique humores certo tempore ad ventriculum redundant, ibique ſpasmos & inflationes pariunt, liber ſepti transverſi motus verſus inferiora inhibetur. Hinc præcordiorum anxietas, reſpirationis labor, quandoq; etiam orthopnoea excitatur. Neque paratior huic malo medicina eſt, quam ex vomitu commodaque alvi ductione.

§. XXVII. Expoſito itaque noſtro adfectu, ad ejusdem curam jam properamus. Quæ, cum ipſe morbus ſit periculoſiſſimus, ſumma cum difficultate perficitur, adeoque temerarium videtur, certam ejus ſpem ſibi polliceri. Si enim ullus alius adfectus, certe hic, quem pertractamus, medentiũ manus reſpuit, operam ac ſtudium eorũ eludendo. Quod magis accidit, ubi altiꝰ inſedit malũ, ubi cachecticos occupavit, nec integra amplius ſunt viſcera, & ubi jam adeſt ſeri extravaſatio, vel certe adpropinquat. Tali in caſu minus convenit V.S. quæ, ubi in ipſa mali acceſſione adhibetur, verendum eſt, ne æger amiſſis viribus, pereat cum non mediocri medici dedecore. Multo minus convenit, extra paroxyſmum ſanguinem ægroto mittere, cum ejus abundantia hic non delinquat. Diligenter igitur hoc auxilio abſtinendum eſt, quod abſurdum ineptumque foret, iis ſanguinem detrahere, qui diuturnis doloribus anxietatibus vigiliisque confecti, vires fere perdiderunt. Nec quidquam aliud inde ſequitur, quam ut ægrotis mors acceleretur.

§. XXVIII. Atque idem de vomitoriis purgantibusque obſervari debet, quod hæc remedia nervos, qui

per ſe jam male habent, in thorace atque abdomine magis adfligunt, adeoque non tam auxilium, quam noxam huic morbo adferunt. Et de purgantibus quidem non negamus, ea hic interdum locum invenire aliquem, maxime cachectico præſente ſtatu, ubi cum mole materiæ pugnandum eſt, nihilo tamen ſecius circumſpectiſſime ſunt adhibenda. Aquam enim, quæ in thoracem confluxit, adeo non exhauriunt, ut nervis, qui jam læſi admodum ſunt, plus noceant. Quo magis deteſtandus eſt mos tam valida & cathartica purgantia propinandi, unde tricies & ſæpius alvus provocatur. Neque aliud quidquam inde expectandum, quam ut ægri per compendium ad mortem deducantur.

§. XXIX: Pari cautione opus eſt in opiatis anodynisque exhibendis. Licet enim, præſertim ubi cum alexipharmacis & diaphoreticis miſcentur, paroxyſmum paululum imminuant, tollendæ tamen cauſæ ſufficiunt nunquam.

§. XXX. Gravior quæſtio eſt de thermis, an earum uſu aliquid in noſtro malo proficiatur. Hic ego adpello experientiam Dn. Præſidis, qui liquido adfirmat, crebris experimentis id edoctus, non pernicioſius remedium adferri poſſe aſthmati convulſivo, præſertim ſi thoracis hydrops accedit, quam id aquarum genus. Quod ipſe expertus eſt in Carolinis, quæ cum aliis morbis divinam opem præſtent, hanc tamen laudẽ in adfectu noſtro deſtituunt, tantumq; abeſt, ut illum ſanent, ut potius reddant deteriorem. Meminit idẽ aliquot exemplorum,

quæ

quæ anno abhinc, cum ipſe ibi degeret, adnotavit. Aderat tunc generoſus Vir ex aula Gothana, qui ex intemperantia potus & frigore intenſo, cui pectus expoſuerat iter faciens, propter aeris inclementiam noſtrum ſibi morbum contraxerat. Erat illi habitus corporis cachecticus, facies plumbea & flava, tantum tamen ipſi virium ſuppetebat, ut thermas poſſet accedere. Hauſta ingenti aquæ copia, nihilominus inſtabat malum, jamque increſcebant ſymtomata cum maxima anxietate atque ſuffocationis metu, ita ut quandoque paroxysmi ad octo atque decem horas extraherentur. Quibus malis compulſus thermarum potum omittebat; Interim alvus ipſi fluida erat, & augeſcente morbo, levior ſiniſtri brachii paralyſis & intenſiſſimus ſcapularum dolor infeſtabat. Porro aqua in thorace ita increvit, ut commoto corpore, aquarum ſonitus perciperetur, tumor in pedibus & abdomine nullus, pulſus in ſiniſtra manu debilior, in dextra fortior validiorque emicabat. Poſtremo cum nihil prodeſſent optima remedia, animi defectione oppreſſus in ipſa urbe obiit. Eodem tempore Vir generoſus viridisque adhuc ætatis compactiq; corporis ad aquas venerat. Hic cum vomitum, cui à longo tempore matutino tempore adſveverat, per opiata, uti conjicere licebat, ſuppreſſisſit, hujus loco incidit præcordiorum anxietates cum reſpirationis difficultate. Multis remediis fruſtra adhibitis ex medici conſilio thermas adire conſtituit, quarum tamen uſu in pejus malum ire cœpit, ita ut jam atrociora tormenta pateretur. Arceſſitus Dn. Præſes jubet abſtinere aquarum potu, abſtinuit æger, ſed paulo poſt in ipſo itinere deceſſit.

 §. XXXI.

§. XXXI. Intelligitur ex his obſervationibus, quarum & aliæ nobis ſuppeterent, quam noxiæ ſunt thermæ noſtro adfectui. Et ratio quidem facilis: Sunt hæ aquæ crudæ in primis, & licet ſalutari elemento, alcalino minerali nempe polleant, multum tamen calcariæ terræ continent. Qua de cauſa difficilius tranſeunt emunctoria, poros tubulosque venarum male ſubeundo. Inde nihil frequentius, quam ut inter potum hinc inde tumore partes corporis præſertim pedes occupentur, qui tamen fomentis in balneo admotis facile diſcutitur. Neque dubium eſſe poteſt, quin, dum per pulmones tardiſſime movetur aqua, ibi ſubſiſtat, nervosque irritando noſtrum adfectum provocet. Auget eadem mali vehementiam, quod ſale purgante, quo prædita eſt, magis ſtimulat nervos ad ſpasmodicas contractiones. Accedit denique, quod hydropem pectoris facile excitet. Ubi enim vaſa lymphatica nimium turgeſcunt, tandem rumpuntur, & disrupta ingentem aquæ molem, qualis in cura adſumta fuit, in thoracis cavitatem exonerant cum non obſcuro futuræ mortis indicio.

§. XXXII. Dicendum jam de paracentheſi, num illa tollere poſſit hydropem thoracis: In hac veteres ſummam auxilii ſpem contra hoc malum poſuerunt, adeo, ut ab *Hippocrate l. 2. de morbis §. 59.* commendetur. Ita enim ſcribit: Qua parte ſtrepitum perceperis, eam ſecato, quã potes, infimo loco, quo effluxio facilis contingat. Et paulo ante: ſi ſectionis tempus prætermittitur, venter intumeſcit, & hunc quidem inter coſtas ſectum

cura-

curare oportet. Idem auxilii gens celebrat *Carolus Piſo* loco cit. qui aperire latus jubet, ut evacuata ſenſim aqua ſpiritus ægris ducatur facilius. Adſentitur etiam *Scultetus obſ. 31. p. 252.* Exempla, inquit, docent in aſthmaticis inveteratis ſæpius forſan ac nos putamus, thoracis hydropem ſubeſſe, cujus cura potius ſectione quam tædioſis remediis adgredienda, cum paracentheſin in pectore multo minus periculoſam judicem, ac in abdomine, quia prioris contenta viſcera crudo externoque aeri magis adſveta, quam poſterioris. Idem confirmat *Sylvius in operibus med. cap. 50. p. 316.* Hydrops thoracis tutisſime curabitur (poſt præmiſſam lymphaticorum vaſorum obſtructorum reſerationem ac conſolidationem) continuato tam per apta medicamenta, quam per ſtupham ſiccam ſudore, ſicque paulatim evacuatis per corporis poros aquis præter naturam ſtagnantibus. Quibus ſi nihil efficitur, & de hydrope thoracis ſatis conſtat, non video, cur non liceat, per acum argenteam cavam in thorace innoxiam inſtituere paracentheſin, ex tali namque vulnere parvo nil periculi imminet ægro. Hæc Sylvius: Nos de hac operatione ita cenſemus: Vbi ex viſcerum obſtructione eadem induruerunt, ubi cachecticus corporis habitus adeſt, fruſtra ad illam pervenitur. Si vero talis hydrops ex aquarum ſtagnantium copia, v. g. ex thermis, ex nimio potu, provenit, tunc ſi vires ſuppetunt, avide eſt amplectenda, ut præſens vitæ periculum æger effugiat.

§. XXXIII. Ut vero conſtet curationis ratio, ſequentia commendamus: Proſpiciendum primum, ut

quam perdidit ſpiritualſcentiam ſangvis, recipiat, dein ut iidem curſus celerior reddatur. Inſerviunt huic fini elixiria balſamica cum liquoribus alcalinis parata, quale eſt Dn. Præſidis, item eſſentiæ alexipharmacæ. Conveniunt porro, ſi tumor pedum adeſt, leniora purgantia, qualia ex mechoacanna, jalappa, auro fulminante ſalibusque deterſivis adparantur. Non minorem opem præſtant balnea Laconica cum ſpiritu vini, quod hæc mirifice exiccant corpus, tranſpirationem juvant & nervoſum genus calore ſuo fovent. Hiſce remediis ante quinque fere annos reſtituit Dn. Præſes Divino favore mercatorem hujus urbis notisſimum. Hic cum obeſiore corpore eſſet, in aſthma tale convulſivum ſubito incidebat, & thoracis hydropem ſimul adfuiſſe, exinde adparebat, quod cum aliquando ſonum quaſi diffractæ intra thoracem alicujus rei ad aures ejus adlaberetur, ſequenti die ſubviride ſerum odore fœtido expueret. Intumeſcebant ſimul pedes, nec erat facultas ipſi jacendi in lecto, neque quidquam deguſtandi. Hic tamen diligenti cura intra octo hebdomades reſtitutus convaluit, cum egregie interne prodeſſent amara balſamica, externe vero calidisſimis ex aceto vini fomentis pedibusque adplicatis ſudor eliceretur.

§. XXXIX. Ubi aſthma convulſivum ex ſcabie retro in corpus ſerpente, item ab arthritide repulſa oritur, ad exteriora revocare oportet nocentem materiam. Sunt pedes demittendi in aquam calidam, datis interne diaphoreticis, quæ cum anodynis optime miſcentur. Neque contemnendum opium, cujus vim ſi a-

lexi-

lexipharmacis, ſi ſpiritu C.C. volatili temperes, illud non ſine fructu adhibetur. Boyle Spiritum cruoris humani extollit, nos nitrum cum camphora mixtum laudamus, innixi cum propriis tum clariſſimorum Virorum obſervationibus, qui horum medicamentorum uſum paſſim in ſcriptis ſuis prædicarunt. Anodyna enim rite præparata, & cum diaphoreticis mixta egregiæ virtutis ſunt, ubi nempe non tam à mole materiæ, quam ejusdem acri & virulenta qualitate nervi vellicantur, excretionibus exinde intra corpus remanentibus. Igitur ſi in ejusmodi adfectu blanda diaphoretica cum anodynis offeruntur, horum uſu non quieſcunt ſolum ſpasmi, ſed materia etiam corrigitur, & relaxatis viis ad exitum præparatur. Quod abunde demonſtrat, anodynis, ſi tempeſtive dantur, non ſiſti excretiones, ſed iisdem promoveri, uti id ipſum variolis morbillis & arthritide confirmatur.

§. XXXIX. In principio aſthmatis præſtat uti eleixiribus balſamicis, nec minus diureticis remediis, quæ in ſtatu cachectico ſua laude non ſunt defraudanda. Inter hæc eminet Tinctura antimonii acris, calcis vivæ pulvis milleped. lumbricorum terreſtrium. *Iohannes Rhod.* clariſſimum medicinæ decus *obſervatione 27. l. II.* refert, aſthma levatum fuiſſe libris 37. urinæ intra 24. horas evacuatis. Quare & Baglivus hæc remedia in noſtro adfectu commendare non dubitavit, cujus verbis noſtram diſſertationem concludimus: Pluries adnotavimus, inquit *in obſervationibus p. 70.* in pectoris morbis ſemper ducendam eſſe materiam ad urinæ vias

natu-

natura id demonſtrante, quippe magnũ conſenſum eſſe inter tibias & pectus, pudenda & pectus conſtat. Non vero tuta ſunt diuretica ex ſalibus lixivioſis & acidis parata in pectoris morbis, nam tuſſim movent & morbum exaſperant. Contra pulvis millepæd. therebinthina, balſamus Peruvianus decoct. rad. aperient. Syrup. de althæa Fernelii urinam potenter movent, nec tenellis pulmonum membranis infenſa ſunt.

F I N I S.